

Úřad vlády České republiky
Pracovní skupina muži a rovnost
žen a mužů

seminář

Sociální podmínky otcovství v České republice

19. listopadu 2014

PROGRAM SEMINÁŘE

10:30 – 10:40 Úvodní slovo

10:40 – 10:55 Informace o vzniku a činnosti Pracovní skupiny muži a rovnost žen a mužů

10:55 – 12:00 Podrobné představení zprávy „Sociální podmínky otcovství v České Republice“:

- České otcovství v mezinárodním srovnání
- Generační pohled na otcovství
- Současný stav otcovství v ČR
- Výzkumy a kampaně realizované v ČR
- Otcovství v kontextu rovných příležitostí žen a mužů
- Závěr a doporučení

12:00 – 12:30 Diskuse s jednotlivými autory/kami

Pracovní skupina muži a rovnost žen a mužů

- Zřízena Radou vlády pro rovné příležitosti žen a mužů v roce 2012
- Členové a členky (8) – neziskový, akademický a soukromý sektor
- Hlavní témata
 - Sociální podmínky otcovství
 - Násilí – domácí i veřejné
 - Muži v systému vzdělávání
 - Zdraví mužů

Pracovní skupina muži a rovnost žen a mužů

- Průběžné aktivity
 - Inventura aktivit v oblasti zapojení mužů do agendy rovných příležitostí žen a mužů v ČR, Evropě a ve světě – databáze důležitých (relevantních) témat a problémů
 - Mediální a osvětová činnost
 - Doporučení Radě a jejím výborům
 - Asistence při vytváření Aktualizovaných opatření Priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže v aktuálních letech
 - Monitoring statistik v oblasti rovnosti žen a mužů s ohledem na postavení mužů
 - Zpráva Sociální podmínky otcovství v České republice
 - Zpráva Muži a násilí (v přípravě)

Sociální podmínky otcovství v České republice:

- 1. České otcovství v mezinárodním srovnání**
- 2. Generační pohled na otcovství**
- 3. Současný stav otcovství v ČR**
- 4. Výzkumy a kampaně realizované v ČR**
- 5. Otcovství v kontextu rovných příležitostí
žen a mužů**
- 6. Závěr a doporučení**

Autorky a autoři: Martin Fafejta, Martin Jára, Hana Maříková, Lukáš Müller, Kristýna Pešáková, Iva Šmídová, Ivan Vodochodský, Lucia Zachariášová

Editor a editorky: Martin Jára, Lucia Zachariášová, Miroslava Čechová

Oponentky: Radka Dudová, Anna Kárníková

1. České otcovství v mezinárodním srovnání

- Mezinárodní kontext tématu „muži a genderová rovnost“: úmluvy, dohody, výzkumy
- Role mužů v prosazování genderové rovnosti
- Muži a péče jako téma: otcovství
- Otcovství v českém kontextu: pečovatelské, živitelské, aktivní, chybějící, porozvodové... moderní, přechodové, tradiční
- Otcové na rodičovské dovolené – ukazatel trendu
- Ne/zájem zaměstnavatelů o otce (rodiče)
- Místo mužů (otců) v debatách o genderových vztazích: povaha jejich vyjednávací pozice

2. Generační pohled na otcovství

- Otcovství se proměňuje také mezigeneračně
- Historické, kulturní a sociální vlivy, působení rodinných tradic a zvyků
- Vztahy uvnitř a mezi generacemi otců ve společnosti
 - Generace „zakladatelů socialistických rodin“
 - Generace „normalizace“
 - Generace „polistopadové změny“
- Sociodemografické trendy, transformace, vztahy v soukromé a veřejné sféře: **obtížné hledání porozumění**
- Vztahy generací uvnitř rodiny
 - Mezigenerační přenos: nefunkčních i pečovatelských vzorců
 - Očekávání, že se muži zapojí
 - Pro ty, kdo si mohou změnu dovolit
 - Začarovaný kruh expertek na péči a živitelů rodin

3. Současný stav otcovství v ČR

- Proměny otcovství – osobní zkušenost a změny nastavení
- Péče o děti a/nebo domácnost: zapojení otců
- Mizející otcové
- Rozvolňuje se tradiční pojetí otcovství: prostor pro pečovatelství
- Sociální stát a otcovská péče:
 - Pro rovnocennou péči chybí tzv. otcovská dovolená a rodičovská kvóta
 - Diskriminační praktiky péče o děti po rozvodu, rodičovství nekončí rozpadem partnerského páru

4. Výzkumy a kampaně realizované v ČR

- Muži se začínají zapojovat do chodu rodiny více a jinak než v minulosti
- Přetrvávají rozdíly v podílu na péči
- Výzkumný zájem o „normální“ rodiny
- Moment přítomnosti otců u porodu
- Iniciativy ze strany státu:
 - 2006 MPSV ČR - projekt **Táta jako máma** (série dokumentů)
 - 2009 – 2011 MPSV ČR projekt **Táto, jak na to?**
- Aktivity NNO (také supluje stát):
 - „Aktivní otcovství aneb Když pečují tátové“ (Nesehnutí)
 - „Muži pro rodinu: noví muži“ (Žába na prameni)
 - „Táta doma“ (společnost Euroface Consulting, ne NNO)
 - „Dobrým rodičem i po rozvodu“ (Asociace mediátorů ČR)
 - „Táta dneska frčí“ (Síť mateřských center a Liga otevřených mužů)
 - Tátafest (Unie center pro rodinu a komunitu a Liga otevřených mužů)
 - „Moderní táta“, „Táta v centru“, „Aktivní táta“, „Táta na plný úvazek“ a „Tátové vítání“ (Liga otevřených mužů)

Ad 4.

- Přehled výzkumů v ČR:
 - Hana Maříková: Muž v rodině – demokratizace sféry soukromé (1999)
 - Hana Maříková, Radka Radimská: Podpora využívání rodičovské dovolené muži (2003)
 - Olga Nešporová: Harmonizace rodiny a zaměstnání. Rodiny s otci na rodičovské dovolené (2005)
 - Radka Dudová, Šárka Hastrmanová : Otcové, matky a porozvodová péče o děti (2007)
 - Hana Maříková, Marta Vohlídalová: Trvalá nebo dočasná změna? Uspořádání genderových rolí v rodinách s pečujícími otci (2007)
 - Iva Šmídová (ed.): Pečovatelská otcovství: Zkušenost a genderové vztahy (2008)
 - Iva Šmídová: Otcovství u porodu: re-konstrukce genderových vztahů v rodině (2008)
 - Radka Dudová: Otcovství po rozchodu rodičovského páru (2008).
 - Hana Maříková (ed.), Živitelé a živitelky, reflexe (a) praxe (2012)
 - Hana Friedlanderová: Podoby otcovství v ČR (2009-2010) - reprezentativní
 - Hana Friedlanderová: Táta na plný úvazek (2013)

5. Otcovství v kontextu rovných příležitostí žen a mužů

- Pluralita otcovství
- Dualita očekávání (péče X práce)
- Symbolika exkluzivity, případně hrdinství
- Tolerance a alternativní podoby rodiny
- Další aspekty:
 - Finanční zajištění a (mladá) rodina: propasti
 - Patologické jevy – násilí v rodině (fyzické tresty, zanedbávání, závislosti)
- **prosazování rovných příležitostí jako společný projekt žen a mužů**

6. Závěr a doporučení

- Vliv širších souvislostí, ne černobílé
- Stávající systém genderových nerovností dopadá více na ženy, i řada mužských témat však má své místo ve snaze narovnat genderové vztahy
- Státní podpora RP: možnost volby uspořádání rodičovství (péče i práce)
- Doporučení...

...doporučení:

- Více se zapojovat do mezinárodních projektů a inspirovat se zahraniční dobrou praxí
- Odstraňovat genderové stereotypy na různých úrovních (ekonomické, mediální či vzdělávací)
- Realizovat tematické osvětové kampaně
- Podporovat projekty vedoucí k genderové rovnosti ze státního rozpočtu
- Cílit genderové audity i na otázky otcovství
- Podporovat výzkum v oblasti otcovství v kontextu širších sociálních vztahů
- Oceňovat zaměstnavatele, kteří aktivní otcovství podporují
- Vedle obecných doporučení i ta cílená na konkrétní jednotky státní správy (MPSV, MF, MS): metodiky, zvýhodnění, evaluace, specializace pomoci, profesionalita...

- **Diskuse s autory/kami**
- **Vaše otázky?**

